

Det Kongelige landbruks- og matdepartementet
Avd. for matpolitikk
saksbehandler Ragna Følling Elgjo
Pb 8007 Dep,
0030 Oslo
(telefaks 22 24 95 59)

Vår ref.: 08.2.51

Deres Ref.: 200701972

Dato: 26.02.2008

Høringsvar vedrørende Ny lov om dyrevelferd – alminnelig høring

Den nasjonale forskningsetiske komité for naturvitenskap og teknologi (heretter: NENT) har fått oversendt høringsbrev vedrørende Ny lov om dyrevelferd datert 16.11.2007. Høringsfristen var satt til 18. februar 2008, men NENT har fått utsatt høringsfristen til 26. februar 2008 (epost fra Eva Grendstad, 11.02.2008).

Komiteen har sett på høringsbrevet med vedlegg og diskutert dette på møte 06. februar 2008. Deretter ble det utarbeidet et utkast til høringsvar som sirkulerte i komiteen for ytterligere kommentarer. Den følgende uttalelsen er resultat av denne prosessen.

* * * *

NENT er i hovedsak positive til forslag om ny lov om dyrevelferd, og understreker at dyrevelferd er et sentralt etisk anliggende for forskning. I den forbindelse viser NENT også til sin tidligere uttalelse om bruk av forsøksdyr i Norge (14.03.2005).

NENT har fokusert på de paragrafer som omhandler dyr i forskning og undervisning, men har også noen generelle øvrige kommentarer. NENT har kommentert paragrafene i forslag om Ny lov om dyrevelferd i rekkefølge. Der hvor det står "Ingen kommentar" støtter NENT den foreslåtte formuleringen i lovutkastet.

Begrepet dyrevelferd

NENT savner en definisjon av begrepet dyrevelferd og etterlyser en samlet diskusjon og forklaring av dyrevelferdsbegrepet i kommentardelen. Det som nå står er spredt og ikke alltid like klargjørende. På s 66 blandes dessuten god dyrevelferd med god nok eller akseptabel dyrevelferd, ulike hensyn tatt i betraktning: "Hva som er god dyrevelferd etter loven, vil bero på en avveining mellom hensynet til dyrenes behov og opplevelser på den ene siden, og bruksinteressen i form av næring, hobby, rekreasjon m.m. på den andre."

Etter NENTs oppfatning bør det skilles mellom hva som anses som ”god dyrevelferd” fra dyrenes perspektiv, og hva som anses som akseptabel dyrevelferd etter en avveining mellom dyrenes behov og samfunnsbehov.

NENT mener at lovutkastet vil tjene på en samlet, grundig behandling av velferdsbegrepet. Det er også en rekke andre begreper (for eksempel unødig, naturlig, livskvalitet, belastning, påkjenning, lidelse mv.) som behøver en nærmere omtale av hva lovgiver legger i begrepet, og dette kan med fordel samles på ett sted (”definisjoner”), eventuelt en side med henvisning til det stedet i forarbeidene denne omtalen gis.

§ 1. *Formål*

Ingen kommentar

§ 2. *Virkeområde*

NENT tolker forslaget her slik at alle invertebrater med unntak av blekksprut, tifotkreps og honningbier ikke omfattes av loven. Begrepet tifotkreps bør kanskje presiseres. Dette vil oppfattes som ferskvannskreps (i Norge arten *Astacus astacus* som eneste villlevende art). Det må antas at dette ikke er ment å gjelde dekapoder generelt, men det er naturlig at hummer tas med, mens eksempelvis reker holdes utenfor.

NENT foreslår at det presiseres at man skal følge generelle aktsomhetsregler også ved behandling av invertebrater.

Sett i lys av høringsnotatet kan det tolkes som at med ”fisk” menes oppdrettsfisk, settefisk og villlevende fisk. NENT ønsker en presisering på om også akvariefisk er inkludert under denne loven.

§ 3. *Generelt*

NENT mener en omskriving der man får inn en positiv formulering kan gi mer positive signaler, og kan bidra til å flytte vekt fra i hvor stor grad vi kan nytte dyr og over på hvordan vi kan gi dem gode levekår og human avlaving. Det skjer en utvikling i retning av at land vi sammenligner oss med går vekk fra begrepet ”*unødig*”. Dette har trolig sammenheng med ønske om å signaliserer den aktivitetsplikt man har til å forebygge lidelse og andre belastninger. I den danske og finske dyrevernloven har man ordlyden ”*beskyttes best mulig mot lidelse*”. Dette er et mer aktivt begrep, og harmonerer bedre med mål i dyrevelferdsmeldingen. Etisk plattform slår fast at man aktivt skal forebygge sykdom, skade og smerte. Høringsnotatet presiserer at dyreholdere ”...skal aktivt forebygge sykdom, skade og annen lidelse”, jf. s. 41. Likeledes presiseres viktigheten av fortsatt å ”...forebygge lidelse.”, jf. s. 17.

På bakgrunn av det som fremgår over foreslås følgende ordlyd i 1. pkt: ”*Dyr skal behandles godt, og fare for lidelse og andre belastninger skal aktivt forebygges.*”

§ 4. *Hjelpeplikt*

Ingen kommentar

§ 5. *Varsling*

NENT savner en presisering av begrepet ”større antall” i andre ledd. Dette kan tolkes dit hen at om man ikke ser *mange* lidende dyr, har man ingen grunn til å rapportere. NENT mener at personer som ser lidende eller vanskjøtte dyr, uansett antall, bør varsle om dette. Politiet eller Mattilsynet kan så ta stilling til om dette er noe som krever særlige tiltak.

§ 6. *Kompetanse og ansvar*

Ingen kommentar.

§ 7. *Krav om registrering eller tillatelse*

Ingen kommentar

§ 8. *Driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger*

Ingen kommentar

§ 9. *Medisinsk og kirurgisk behandling*

NENT merker seg at lovforslaget ikke gir noen begrensning i hvem som kan utføre kirurgiske inngrep i forsøkssammenheng. Det bør vurderes å stramme dette inn, slik at kirurgi forbeholdes personer som har medisinsk bakgrunn, som veterinærer, leger og tannleger.

§ 10. *Merking av dyr*

NENT savner at det i lovteksten også nedfelles at merkede dyr skal være under tilsyn etter merkning. Mange typer merkning kan gi dyret problemer lenge etter at selve merkningen er utført. NENT sier seg enig i at merkede dyr skal være registrerte i registre, men ønsker i tillegg et krav om at merkede dyr (særlig ville dyr) blir fulgt opp i ettertid.

§ 11. *Transport*

Ingen kommentar

§ 12. *Avliving*

Ingen kommentar

§ 13. *Bruk av dyr i forsøk og undervisning*

NENT mener at forarbeidene bør slå fast at begrepet ”*uforholdsmessig mye*” inneholder en absolutt grense for hvilke belastninger dyr kan påføres, slik det er gjort i høringsnotatet på s. 17.

Videre foreslår NENT at prinsippene Reduction (reduksjon), Replacement (erstatning) og Refinement (raffinering eller forbedring) – forkortet de tre R'ene - skal nedfelles i loven. Det benyttes et stort antall forsøksdyr i Norge hvorav fisk utgjør mer enn 90 %. Det bør bl.a. i denne sammenheng vurderes om rapporteringssystemet gjenspeiler de faktiske forhold sett i lys av folks forståelse av hva forsøk med dyr innebærer.

NENT foreslår også at det fremmes et krav om rapportering av forsøk som har gitt negative resultater. Om forsøk ikke blir ansett publiseringsverdige, bør resultatene likevel lagres i en

offentlig tilgjengelig database, for dermed å unngå gjentakelser av forsøk som allerede er utført og spare dyreliv/lidelser.

I NENTs rapport om bruk av forsøksdyr i Norge (2005) fremheves det at

- NENT vil anbefale at det foretas en etisk vurdering av søknader om bruk av forsøksdyr og at denne eventuelt bør foregå uavhengig av søknadsbehandlingen i Utvalg for forsøk med dyr (FDU). Et alternativ er at en slik funksjon kan samordnes med NORECOPA.
- NENT mener at systemet med lokale ansvarshavende bør vurderes på nytt, og at den aktuelle forvaltningsinstansen (for tiden FDU) må sikres tilstrekkelige ressurser for at oppgaver og tilsyn kan bli utført på en tilfredsstillende måte.
- NENT tror at en større offentlighet og åpenhet rundt bruk av dyr i forskningsøyemed vil kunne bidra til økt forståelse for de forsøk som måtte være nødvendige for å forebygge og bekjempe sykdommer hos mennesker og dyr.

Referanse: NENT, Bruk av forsøksdyr i Norge, 2005

<http://www.etikkom.no/HvaGjorVi/Uttalelser/NENT/010704>

§ 14. Særskilte forbud

NENT savner en presisering i § 14d) om ”dyr” bare gjelder de dyr som loven omhandler (§ 2) eller om dette også gjelder mollusker, meitemark, insekter osv.

§ 15. Bygninger, gjerder og andre mindre innretninger.

Ingen kommentar.

§ 16. Merking, presentasjon, reklame og markedsføring

NENT ønsker at det i lovteksten spesifiseres hva som menes med ”tilstrekkelig informasjon”.

§ 17. Sporbarhet

Ingen kommentar.

§ 18. Omsetning m.v. av produkter fra dyr

Ingen kommentar.

§ 19. Adgang til sted og plikt til å yte bistand

Ingen kommentar.

§ 20. Opplysningsplikt, dokumentasjon og kontrolltiltak

Ingen kommentar.

§ 21. Generelle vilkår for hold av dyr

Ingen kommentar.

§ 22. Dyrs levested

Ingen kommentar

§ 23. Tilsyn, stell og føring

Ingen kommentar.

§ 24. Avl og bioteknologi

NENT foreslår en endring av ordlyd i andre ledd fra *reproduksjon* til *avl*, da dette er bioteknologisk en mer riktig benevning.

Punkt c sier at det ikke skal drives reproduksjon som vekker allmenne etiske reaksjoner. NENT savner en fremgangsmåte til hvordan man skal kartlegge slike etiske reaksjoner og hva som definerer en "allmenn" reaksjon, eks. om det i et tvilstilfelle skal tas hensyn til at visse grupperinger i nasjonen er imot en slik reproduksjon. NENT har i den forbindelse fremhevet betydningen av konkrete "verktøy" for praktiske etiske vurderinger og bidratt til å utvikle slike.

Referanse: NENT

http://www.etikkom.no/Etikk-torget/verktoykasse/Etikkom/fagbladet/2003_03/matrise

og: <http://www.ethicaltools.info/>

§ 25. Trening, fremvisning, underholdning og konkurranser

Ingen kommentar.

§ 26. Omsetning av dyr og ervervsmessig ivaretagelse av andres dyr

NENT foreslår at det i forskriftene bør nedfelles at ved overtagelse av et dyr (også kjæledyr) skal det inngås en offentlig kontrakt mellom selger/produsent og kjøper. Kjøper forplikter seg da til å ta ansvar for dyret og selger til å ha opplyst om særlige hensyn som bør tas til det spesifikke dyret. Slike kontrakter og dyrene de omhandler, bør registreres i databaser.

§ 27. Jakt, fangst og fiske på dyr som holdes

Ingen kommentar.

§ 28. Utsetting av dyr i naturen

Ingen kommentar.

§ 29. Jakt, fangst og fiske

NENT savner en klarere definisjon av "dyrevelferdsmessig forsvarlig måte". At dyr lever i det fri bør ikke tilsi at de ikke skal avlives med de samme betingelser som gjelder for holdte dyr i § 12.

NENT savner også en særlig omtale av avlivning av sel/hval. Det blir hevdet at hvalfangst, slik det foregår i dag, utsetter dyret for mye stress, tatt i betraktning den ofte langtekkelige jagetiden, og smerte, ettersom harpuner sjelden dreper momentant. Sel blir klubbet i hjel om de er innenfor rekkevidde, mens ved større avstander er det vanlig å bruke skytevåpen. Om skuddet ikke dreper dyret, men bare forårsaker skade, vil det være vanskelig å få fanget inn og avlivet dyret da man ikke kan følge et blodspor slik man kan på land. NENT foreslår at i jakt på sel og hval der skudd brukes, skal det kun skytes om man er innenfor god sikteavstand og fortrinnsvis med bedøvelsesmiddel først.

§ 30. *Innfanging av viltlevende dyr*

Ingen kommentar.

§ 31. *Avgift og gebyr*

Ingen kommentar.

§ 32. *Tilsyn og vedtak*

Ingen kommentar.

§ 33. *Gjennomføring av pålegg og midlertidig forvaring av dyr*

Ingen kommentar.

§ 34. *Forbud mot aktiviteter omfattet av loven*

Ingen kommentar.

§ 35. *Tvangsmulkt*

Ingen kommentar.

§ 36. *Straff*

Ingen kommentar.

§ 37. *Forenklet forelegg*

Ingen kommentar.

§ 38. *Etablering av dataregistre*

Ingen kommentar.

§ 39. *Gjennomføring og utfylling*

Ingen kommentar.

Annet:

NENT er enige i at dyr ikke skal bli brukt i testing av kosmetikk (s 81) og at dyr ikke skal brukes unødig i forsøk. Derimot sier ikke lovforslaget noe om hold av dyr til pelsproduksjon. NENT mener at hold og avlivning av dyr kun for å benytte seg av dyrets pels ikke er forenelig med god dyrevelferd, da pels i dag ikke en nødvendighet for å kle seg mot kulde. Bruk av skinn eller ull/pels fra dyr anses ikke av NENT for å være uetisk om disse produktene stammer fra dyr brukt i matproduksjon.

Med vennlig hilsen,

(sign.)

Dag E. Helland
komitéleder

Matthias Kaiser
Sekretariatsleder i NENT